
Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Литвою

Литовська Республіка традиційно є найбільшим торговельним партнером України серед країн Балтійського регіону.

Після набуття ЛР статусу держави-члена ЄС та, як наслідок, припинення дії двосторонньої угоди між Україною та Литовською Республікою про вільну торгівлю, вітчизняний експорт різко скоротився, в той час, як імпорт продовжував зростати (за виключенням 2009 р., коли на тлі глобальної економічної кризи обсяги двосторонніх імпорту й експорту скоротились майже вдвічі).

За даними Державної служби статистики України (ДССУ), за результатами 2010, 2011, 2012, 2013 і 2014 рр. темпи зростання товарообігу становили 47%, 25%, 4,7%, 8,3% та 8,0%, відповідно. Протягом 2015 та 2016 рр., вперше з часу глобальної економічної кризи 2009 р., відбулося скорочення обсягів двосторонньої торгівлі на 43,4% і 4,8%, відповідно, у той час, як за результатами 2017 року було зафіксовано різке зростання двосторонніх обсягів торгівлі – на 40,4%. У 2018 р. товарообіг зріс ще на 15,75% у порівнянні з показниками 2017 року.

Литва є однією з небагатьох держав-членів ЄС, експорт до яких з початку російської агресії проти України не скоротився, а навпаки, помітно зріс. Так, якщо показник загального експорту товарів з України за результатами 2017 року становив лише 68,3% від обсягу експорту у довоєнному – 2013 – році, то експорт до Литви – 115,2%! Загалом, за період з 2014 по 2018 рр. доля Литви у загальному експорті України зросла з 0,51% до 0,86%, а негативне сальдо торгівлі – скоротилося більш як вдвічі, з 641,9 до 305,6 млн. дол. США.

Обсяг торгівлі товарами і послугами за результатами 2018 року становив 1 293,7 млн. дол. США, збільшившись на 14% у порівнянні з показниками 2017 року. При цьому, український експорт становив 388,6 млн. дол. США (зменшення – на 6,28%), імпорт – 905,1 млн. дол. США (збільшення – на 29,65%). Негативне для України сальдо становило 561,5 млн. дол. США (збільшення, у порівнянні з 2017 р., – на 232,8 млн. дол. США).

За офіційними даними ДССУ, за результатами 2018 року експорт послуг з України зріс на 12,5%, сягнувши позначки у 45,7 млн. дол. США, імпорт – зріс на 50% до позначки у 27,5 млн. дол. США. Позитивне на користь України сальдо торгівлі послугами – 18,2 млн. дол. США. Близько двох третин від обсягу торгівлі послугами припадає на транспортні послуги (61% від експорту та 68% – від імпорту).

Враховуючи, що литовські ділові кола мають значний досвід зовнішньоекономічної діяльності, зокрема, у проведенні реекспортних операцій, ЛР є зручним майданчиком для просування українського експорту товарів і послуг до держав-членів ЄС та інших країн світу.

Основними статтями українського експорту протягом 2017-2018 рр. до ЛР стали такі: продукція АПК і харчової промисловості – 35,0% від загального об'єму експорту товарів; енергоносії – 16,4%; продукція машинобудування – 16,4%; деревина й вироби з неї – 8,7%; чорні метали – 5,3%.

Зберігається тенденція до стрімкого зростання обсягів експорту зернових культур до ЛР. Так, за результатами 2018 року відповідна стаття вітчизняного експорту зросла

більше, ніж удвічі – на 207,8% – у порівнянні з показником 2017 року. При цьому, і за результатами 2017 року було зафіксовано збільшення обсягів експорту зернових також майже вдвічі – на 274,7%. Таким чином, загальна вартість зернових культур, експортованих до ЛР протягом 2018 р., становила 24,3 млн дол. США у порівнянні з 4,26 млн дол. США станом на грудень 2016 р., у той час, як їхня частка у загальній структурі експорту до ЛР за відповідний період збільшилася з 1,6 до 7,1%.

У структурі імпорту з ЛР до України питома вага нафтопродуктів (безперечний товар-лідер) зростала з 40% (у 2003 р.) до 86% (у 2014 р.). Саме домінування і постійне збільшення зазначеної товарної позиції у структурі литовського експорту обумовлювало значне негативне сальдо України у двосторонній торгівлі з цією Балтійською державою.

У структурі експорту та імпорту послуг провідне місце посідають, як вже зазначалось вище, транспортні послуги (більше 60 відсотків як експорту, так і імпорту загального обсягу послуг) а також послуги, пов'язані з подорожами, ділові послуги та послуги у сфері інформатики й телекомунікацій.

Натомість обсяги експорту мінеральних палив до Литви у 2018 році вперше за останні роки продемонстрував падіння (на 35,4%) та станом на грудень зазначеного року становив 39,5 млн дол. США. Таке падіння сталося після двох поспіль надзвичайно успішних років – 2016 року до Литви було експортовано мінеральних палив на 369,7% вище, ніж у 2015 р., у той час, як за результатами 2017 року відповідний показник збільшився ще на 280,1% (до 61,25 млн дол. США, що становило 16,4% загальної вартості українського експорту до ЛР). Разом з тим, за результатами 2018 року Україна експортувала до Литви мінеральних палив на суму у 39,5 млн дол. США, що становило 11,5% від загальної вартості українського експорту до ЛР. Загалом, за результатами 2018 року можна відзначити тенденцію до зростання вітчизняного експорту до Литви за 56 товарними групами (за двозначними кодами) та зменшення обсягів – за 26.

Питання торговельно-економічних відносин, серед іншого, постійно обговорюються також у рамках регулярних засідань Українсько-Литовської Ділової Ради, українсько-литовського бізнес-форуму та Міжурядової українсько-литовської комісії з питань торговельно-економічного та науково-технічного співробітництва. Окреме місце серед інституціональних механізмів двосторонньої співпраці у сфері економіки посідає Українсько-Литовський Економічний форум, який традиційно проводиться за участю президентів України та ЛР.

Останній – Четвертий – Українсько-Литовський Економічний форум був проведений у м. Київ у рамках офіційного візиту в Україну Президента ЛР Д.Грібаускайте 07 грудня 2018 року.